

Dit is een extra nieuwsbrief voor de agrarische sector inzake Corona.

Extra Nieuwsbrief Corona

Het coronavirus heeft de samenleving in haar greep. We kijken deze weken met spanning naar de effectiviteit van de maatregelen op de volksgezondheid. Ondertussen hopen we dat de economische gevolgen van deze crisis beperkt zullen blijven tot de korte termijn, maar we vrezen eenzelfde impact als de financiële crisis in 2008. Met deze nieuwsbrief willen we u informeren over:

1. de economische gevolgen voor de agrarische sector op korte en langere termijn;
2. preventief handelen voor de gezondheid van de ondernemer en zijn gezin;
3. doorgang laten vinden van bedrijfsprocessen;
4. fiscale en andere regelingen vanuit de overheid;
5. bancaire regelingen ter verruiming van de liquiditeit en zekerheden;
6. mogelijke gevolgen van de crisis voor de toekomst van de bedrijven en het verdienmodel in de sectoren;
7. veel gestelde vragen.

Wat zijn de economische gevolgen voor de agrarische sector?

De coronacrisis heeft impact op vele sectoren. Tot nu toe zijn de sierteelt en de akkerbouw de hardst geraakte sectoren binnen de landbouw. Beiden hebben te maken met een sterk verminderde vraag, op zowel de binnenlandse als de buitenlandse markt. Zolang de lock down in de meeste Europese landen van kracht is, zal deze vraaguitval zich blijven voordoen en niemand weet hoe lang dit nog zal duren. Levering aan de horeca is voor de meeste agro-sectoren van groot belang. Zullen het toerisme en de dienstensector - goed voor ca. 40% van de Europese economie - zich tijdig herstellen of krijgt corona nog een staartje?

Sierteelt en akkerbouw

De sierteelt is het zwaarst getroffen door de vraaguitval tijdens dit voorjaar, voor veel bedrijven de belangrijkste afzetperiode in het jaar. In de akkerbouw wordt de grootste schade geleden bij de fritesaardappelen nu de vraag vanuit de horeca is weggefallen en akkerbouwers met hun voorraad blijven zitten. De aardappelsector is in overleg met het ministerie van LNV om 1 miljoen ton aardappelen uit de markt te nemen.

Vlees- en zuivelketen

Ook de vlees- en zuivelketen merken de impact van de crisis. De varkensmarkt is onzeker vanwege de exportbeperkingen naar Azië en de Europese horeca die op slot zit. De zuivelmarkt merkt al langer een daling van de basiszuivelprijzen. Vanwege de wereldwijde vraaguitval en de logistieke problemen bij de export naar China is de verwachting dat de melkprijs snel de daling van de basiszuivelproducten gaat volgen. Om de markt enigszins te ontlasten, heeft de zuivelindustrie bij de Europese Commissie gesubsidieerde opslag

aangevraagd. Nadeel van deze opslag is meestal dat de prijzen voor een langere periode onder druk blijven staan.

In de kalfsvleesketen zijn de gevolgen van de crisis duidelijk merkbaar door de lagere afzet van kalfsvlees. Dit heeft momenteel grote gevolgen voor de prijsvorming van de nuchtere kalveren. In de Nederlandse eendenhouderij worden de komende weken helemaal geen kuikens meer opgezet, omdat er met de sluiting van de horeca nauwelijks afzet is voor het vlees.

Voerprijzen

Logistieke problemen kunnen zorgen voor een hogere krachtvoerprijs, met name eiwitrijke krachtvoerders worden mogelijk duurder. Het is daarom voor melkveehouders nog belangrijker voldoende eiwit van eigen land te oogsten, middels weidegang of het voeren van vers gras.

Hoe reageert de markt op langere termijn?

Bij het sneller dan verwacht opveren van de vraag, kan het zijn dat de prijzen vanaf de zomer van 2020 weer aantrekken. De koopkracht van de consument zal naar verwachting door alle overheidsmaatregelen redelijk op peil blijven: er is nog geen sprake van massale ontslagen zoals tijdens de financiële crisis van 2008. Dat moet het verschil gaan uitmaken tussen de huidige coronacrisis en die van 2008. Het uiteindelijke effect hangt sterk samen met de wijze waarop de overheden inspelen op de economische gevolgen. Hoe lang blijven de maatregelen van kracht? Tot nu toe lijken alle inspanningen erop gericht om de bedrijven zoveel mogelijk overeind te houden. Onzeker is hoe de kapitaalmarkt gaat reageren en hoe de consument haar bestedingen gaat hervatten na de wereldwijde lock down.

Preventief handelen voor de gezondheid ondernemer en gezin

Voor ondernemers en hun medewerkers die (mogelijk) besmet zijn met het virus, veranderen een aantal dingen:

- 1) Melkveehouders met ziekteverschijnselen die kunnen duiden op het coronavirus moeten dit melden bij hun melkverwerker. Twee uur voordat de RMO-chauffeur de melk komt ophalen, moet het tanklokaal gereinigd worden. Na het reinigen mag de melkveehouder de spullen in de ruimte niet meer aanraken totdat de melk is opgehaald.
- 2) Voor veehouders met een coronabesmetting is het advies om contact met hun dieren te vermijden, niet in de stal te komen en anderen voor de dieren te laten zorgen. Voor huisdieren geldt: laat ze door iemand anders verzorgen. Wageningen Universiteit meldt: "Hoewel er geen bewijs is dat landbouwhuisdieren geïnfecteerd kunnen worden, geldt voor voedselproducerende dieren het voorzorgsprincipe totdat meer bekend is over de risico's."
- 3) Indien de ondernemer een gezin heeft, dienen zij allen thuis te blijven in quarantaine. Het is aan te raden voldoende digitaal contact te houden met de omgeving.
- 4) Medewerkers met een gezinslid met koorts mogen wel werken op een landbouwbedrijf, mits het geen coronabesmetting betreft.

Een coronavrij erf

Een bedrijf kan verschillende maatregelen nemen om het risico op een besmetting voor zichzelf en zijn gezin te minimaliseren:

- werk alleen met bekend personeel. Let op met mensen die 'even' komen helpen, zoals de buurman, familie of andere vrijwilligers;
- zorg ervoor dat bezoekers hun handen kunnen wassen bij komen en gaan, zorg voor schone handdoeken en handhaaf de 1,5 meter afstand;
- voorkom dat meerdere medewerkers in één auto naar het bedrijf komen als de 1,5 meter afstand niet gewaarborgd kan worden;
- overleg alleen telefonisch of online met adviseurs en vertegenwoordigers.

Bedrijfsprocessen

Een ondernemer probeert de bedrijfsprocessen zoveel mogelijk door te laten gaan, door enerzijds de risico's te beperken en anderzijds creatief te werken aan oplossingen. Voor het invullen van de Gecombineerde Opgave kan een machtiging afgegeven aan een advieskantoor. De adviseur kan ook meekijken bij het invullen, wanneer er gebruik wordt gemaakt van het programma Teamviewer. Voor video-overleggen met kleine groepen mensen (tot circa vijftien personen) is Microsoft Teams een geschikt hulpmiddel.

Personeelstekort?

Door de coronacrisis dreigt een tekort aan arbeidskrachten te ontstaan bij de oogst van diverse groentegewassen in met name het zuiden en westen van Nederland, als gevolg van de reisbeperkingen tussen Europese landen. Tegelijkertijd hebben ondernemers in bijvoorbeeld de horeca vaak geen werk voor hun personeel. Door partijen samen te brengen kan het personeelstekort mogelijk grotendeels worden opgelost.

Het beschikbaar houden van voldoende handen in de land- en tuinbouw is topprioriteit voor de Taskforce Arbeid van LTO Nederland. Na een inventarisatie onder agrarische werkgevers op de website van de Werkgeverslijn land- en tuinbouw, zijn nu twee platforms gelanceerd waar vraag naar en aanbod van personeel bij elkaar worden gebracht:

www.helponsoogsten.nl

www.werkenindelandentuinbouw.nl

Afstemming in de keten met leveranciers en afnemers

Voor bedrijven is het van belang extra attent te zijn op de continuïteit van de leveranties. Ondanks het feit dat begrip wordt verwacht vanwege de corona-omstandigheden, kan het uitblijven van leveranties flinke impact hebben op een bedrijf. Wees er alert op dat bestellingen die essentieel zijn, geleverd kunnen worden. Denk er daarbij ook aan of de kwaliteit aan de verwachtingen voldoet. Probeer correct te zijn met betalingen, de gehele sector is gebaat bij een goede rolatie van de liquiditeiten.

Afnemers en oneerlijke handelspraktijken

Bij het leveren van goederen en diensten kunnen risico's ontstaan. Afnemers die financieel in het nauw zijn gekomen door de coronacrisis, kunnen een risico vormen. Een goed gesprek met afnemers kan nuttig zijn.

Risico's kunnen worden verkleind door:

- tijdig te factureren;
- de algemene voorwaarden met de offerte of bestelling mee te sturen;
- een eigendomsvoorbehoud op te stellen, voor het geval betaling achterwege blijft;
- een bankgarantie te vragen
- een kredietverzekering af te sluiten.

Tijdens de huidige coronacrisis kunnen zich oneerlijke handelspraktijken voordoen in de land- en tuinbouwketens. Het gaat hierbij met name om het eenzijdig, en met terugwerkende kracht, wijzigen van gemaakte leveringsafspraken, dus zonder overleg. Te denken valt aan eenzijdig doorgevoerde prijsverlagingen, afbestellingen, overschrijding van de betalingstermijn en/of eenzijdig aanpassen van de leverings- en kwaliteitseisen. LTO Nederland en Greenports Nederland roepen ondernemers op om oneerlijke handelspraktijken te melden. Deze worden gebundeld en besproken met de Autoriteit Consument & Markt.

Fiscale en andere overheidsregelingen

Vanuit de overheid is een pakket aan maatregelen getroffen om de economische gevolgen van de coronacrisis zoveel mogelijk te beperken en bedrijven overeind te houden.

Verlaging voorlopige aanslagen

Wanneer door de coronacrisis een lagere winst wordt verwacht en er wordt een voorlopige aanslag inkomstenbelasting of vennootschapsbelasting over het lopende jaar betaald, kan de voorlopige aanslag verlaagd worden.

Bijzonder uitstel van betaling belastingen

Bij de Belastingdienst kan met het online formulier 'Verzoek bijzonder uitstel van betaling voor 3 maanden' in één keer uitstel aanvragen voor alle aanslagen inkomstenbelasting, vennootschapsbelasting, omzetbelasting en loonheffingen. Als dit formulier wordt ingestuurd, legt de Belastingdienst voor al deze aanslagen de invordering direct stil voor een periode van drie maanden. Het is mogelijk voor een langere periode dan drie maanden uitstel aan te vragen. Daarvoor moet wel aanvullende informatie bij de Belastingdienst aangeleverd worden, zoals een verklaring van een deskundige.

Terugvragen van btw en oninbare vorderingen

Als er een factuur wordt gestuurd aan klanten, moet de btw direct aangegeven en betaald worden. De btw kan teruggevraagd worden zodra het zeker is dat de vordering geheel of gedeeltelijk oninbaar is. Het is daarom zinvol zijn te beoordelen of er afnemers zijn die door de coronacrisis hun facturen niet kunnen betalen. De vordering wordt in ieder geval als oninbaar aangemerkt uiterlijk een jaar na het verstrijken van de afgesproken uiterste

betaaldatum. Als er geen betalingstermijn is vastgelegd, geldt de wettelijke betalingstermijn van 30 dagen.

Tijdelijke Noodmaatregel Overbrugging Werkgelegenheid (NOW)

Bedrijven met werknemers die gedurende drie maanden ten minste 20 procent omzetverlies hebben, kunnen via de NOW vanaf 1 maart een tegemoetkoming van maximaal 90% van de loonsom krijgen naar rato van de omzetzaling. Bij een omzetverlies van 100% is dat 90%, bij bijvoorbeeld 50% omzetverlies wordt 45% van de totale loonsom uitgekeerd. Voorwaarde is dat bedrijven hun medewerkers hun salaris blijven doorbetalen en tijdens de periode dat er subsidie wordt ontvangen geen aanvraag doen voor ontslag om bedrijfseconomische redenen. Als een ontslag toch noodzakelijk is, bijvoorbeeld om een faillissement te voorkomen, kan de ondernemer een boete verwachten. Dit zal anders zijn bij een ontslag om dringende redenen (ontslag op staande voet) of andere vormen van ontslag die niet samenhangen met bedrijfseconomische omstandigheden.

De regeling wordt uitgevoerd door het UWV. De aanvraagperiode loopt tot en met 31 mei 2020. Werkgevers geven bij de aanvraag de verwachte omzetzaling op. Als het UWV positief oordeelt, keert zij een voorschot van 80% uit. Dat gebeurt in drie termijnen. Het eerste deel wordt twee tot vier weken na de aanvraag uitgekeerd. De verwachting is dat dit voor de meeste bedrijven sneller kan. Binnen 24 weken na afloop van de periode waarover de NOW is toegekend, moet vaststelling van de subsidie worden aangevraagd. Hierbij moet worden aangetoond dat er ten opzichte van eenzelfde periode in 2019 daadwerkelijk omzetverlies is geleden. Hiervoor is een accountantsverklaring vereist. Vervolgens zal het UWV binnen 22 weken een eindafrekening doen. Die kan hoger of lager uitvallen dan bij de eerste opgave werd verwacht.

Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandige ondernemers (Tozo)

De Tozo-regeling is bedoeld voor zelfstandige ondernemers die in de knel komen door corona gerelateerde maatregelen. Voor de regeling gelden de volgende eisen:

- gevestigde zelfstandigen, vanaf 18 jaar tot pensioengerechtigde leeftijd;
- woonachtig en rechtmatig verblijvend in Nederland;
- het bedrijf of zelfstandig beroep wordt in Nederland uitgeoefend;
- voldoet aan de wettelijke vereisten voor de uitoefening van het eigen bedrijf, waaronder ingeschreven in het Handelsregister van de Kamer van Koophandel;
- de onderneming is vóór 1 januari 2020 gestart ;
- er wordt voldaan aan het urencriterium, d.w.z. minimaal 1.225 uur per jaar werkzaam in eigen bedrijf of zelfstandig beroep.

De regeling werkt terug tot 1 maart 2020. Wanneer een ondernemer vanaf deze datum in de financiële problemen is gekomen, kan in de gemeente waar hij of zij woont een aanvraag worden ingediend. De gemeente biedt inkomensondersteuning tot aan het sociaal minimum voor maximaal 3 maanden. Het bedrag hangt af van de samenstelling van het huishouden en het inkomen. Deze inkomensondersteuning hoeft niet terugbetaald te worden. Er is geen vermogens- en partnertoets.

Er kan ook een lening voor bedrijfskapitaal van maximaal € 10.517 aangevraagd worden. Dit bedrag moet echter wel worden terugbetaald. Het rentepercentage is nog niet bekend, maar zal in ieder geval onder de 8% liggen (wat in het Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) wordt gehanteerd).

Tegemoetkoming € 4.000 voor getroffen ondernemers

Deze tegemoetkoming is bedoeld voor de eerste nood bij ondernemers die hun omzet grotendeels zien verdwijnen als gevolg van overheidsmaatregelen ter bestrijding van de coronacrisis. De agrarische sector komt niet in aanmerking voor deze regeling, met uitzondering van bedrijven die als nevenactiviteit een eet- of drinkgelegenheid exploiteren of logies verstrekken.

Naast de maatregelen vanuit het Rijk worden er door gemeenten ook steunmaatregelen geboden. Zo krijgen ondernemers en zzp'ers in veel gemeenten uitstel van betaling voor lokale belastingen en heffingen. Ondernemers kunnen bij hun gemeente informeren voor welke maatregelen zij in aanmerking komen.

Bancaire regelingen ter verruiming van liquiditeit en zekerheden

In tegenstelling tot eerdere berichten zal een ondernemer vaak zelf contact met de bank moeten opnemen hoe in deze crisissituatie om te gaan met de financiering. Uitstel van rente en aflossing is niet overal automatisch geregeld. Ook bedrijven die reeds onder bijzonder beheer van hun bank zijn geplaatst, kunnen niet bij alle banken van deze aanbieding gebruik maken. Sommige banken stellen ook eisen aan de besteding van de vrijgekomen liquiditeiten. Het is handig alvast een liquiditeitsbegroting te maken, om te beoordelen of het opschorten van de aflossingen het liquiditeitstekort teniet kan doen. Wellicht behoort het verruimen van de bestaande kredietruimte tot de mogelijkheden.

Verruiming Borgstellingskrediet Landbouw vanwege het coronavirus

Als gevolg van de uitbraak van het coronavirus kunnen land- en tuinbouwbedrijven in liquiditeitsproblemen komen. De minister van LNV heeft daarom besloten de Borgstelling Landbouw (BL) te verruimen met een borgstelling voor een overbruggingskrediet (BL-C). Voor meer info over de regeling, zie de site van RVO. De looptijd van het BL-C krediet is 8 kwartalen. Let bij hierbij wel op de kosten. De provisie dient eerst betaald te worden alvorens de garanties worden afgegeven. Ook zijn de rentekosten van dit krediet vaak hoger dan de reguliere financieringen. De vraag is of de overheid de ondernemer hier daadwerkelijk mee helpt.

Welke gevolgen kan deze crisis hebben voor het toekomstige verdienmodel?

De agrarische primaire (of primaire agrarische) sector legt de basis voor veel voedings- en genotmiddelen, maar ook voor diverse non-food toepassingen zoals de sierteelt en energieproductie. Nu de horeca gesloten is, eet de consument minder frites, maar gebruikt juist meer eieren. Men blijft meer thuis, koopt minder bloemen en bestelt meer via internet. In het grotere geheel van de Nederlandse landbouw blijkt uit deze crisis de kwetsbaarheid van onze op export georiënteerde sectoren.

Directe verkoop aan consumenten – korte ketens

De lokale boerderijwinkels doen momenteel goede zaken via internet en thuisbezorging. De vraag is hoe bestendig deze consumentenbestedingen zullen zijn? De regionale afzet van producten zal voor de meeste bedrijven geen alternatief voor de huidige afzet kunnen vormen. Spreiding van risico's in verschillende ketens of producten is het belangrijkste dat gedaan kan worden.

Optimalisatie en kengetallen

Optimalisatie is voor veel bedrijven een eerste stap voor een beter verdienmodel. Een vergelijking met de sectorgenoten kan veel informatie opleveren. In samenspraak met een adviseur kunnen de kengetallen worden vergeleken en plannen gemaakt worden om de bedrijfsvoering te verbeteren.

Nieuwe verdienmodellen?

Bedenk goed welke invloed mogelijke verschuivingen in consumentengedrag kunnen hebben voor uw primaire product. Zoek tijdig nieuwe wegen als kansen of bedreigingen zich voordoen, maar ga wel voor een verstandig verdienmodel. Weggeven of prijsconcessies doen is vaak marktbederf. Nieuwe producten verzinnen en afzetmarkten zoeken kost veel tijd.

Denk ook na over hoe gemakkelijk het 'nieuwe product' is te kopiëren. Vaak zien we nieuwe producten die niet bij de schaal van het primaire bedrijf aansluiten maar wel een groot deel van de tijd opslokken. Bij plannen in deze richting, kan een adviseur aangeven of er subsidiemogelijkheden zijn voor product- en marktontwikkeling. Vanuit de verschillende overheden zijn diverse stimuleringsregelingen beschikbaar.

Veel gestelde vragen

Gezondheid

Gelden er voor agrarische bedrijven specifieke eisen qua gezondheid?

Ja en nee. Uiteraard gelden de normale voorschriften qua hygiëne en afstand houden.

Daarnaast stellen leveranciers en afnemers soms aanvullende eisen.

Voor de ondernemer is voorkomen van een besmetting prioriteit. Voor zover we nu weten verplaatst het virus zich door contacten, via de lucht over korte afstand (de 1 ½ meter), via gladde oppervlakten en mogelijk via levende dieren. Maak daarom voor uzelf inzichtelijk hoe besmettingen uw omgeving zouden kunnen binnen komen en welke barrières u daarvoor kunt opwerpen. Denk aan afstand houden, niet samen rijden, gladde oppervlakten die in handen van verschillende personen kunnen komen, hygiëne, etc. etc.

Mag ik in verband met de Corona-crisis controles op mijn bedrijf weigeren?

Het weigeren van een controle is risicovol. In het kader van betalingsrechten is dat een reden voor uitsluiting. Beter is het om in overleg met de controlerend ambtenaar af te stemmen hoe hij de controle doet en welke waarborgen er genomen (moeten) worden om elke voor van besmetting uit te sluiten.

Mag ik mijn medewerkers verbieden om samen te reizen?

Samen in één auto mag alleen dan wanneer deze personen één gezin vormen. Als werkgever dien je medewerkers die samen willen reizen daarop te wijzen en dus het samen reizen verbieden.

Continuïteit

Wat is een noodplan?

Een noodplan is een beschrijving voor de situatie wanneer de dagelijkse leiding ineens niet meer beschikbaar is. Inventariseer wat degene die de bedrijfsleiding overneemt allemaal moet weten of waar hij of zij contact mee kan opnemen om de bedrijfsvoering ongestoord door te kunnen laten gaan.

Wat moet er minimaal in een noodplan staan?

Pak uw mobiele telefoon en schrijf alle contacten op die u de afgelopen veertien dagen hebt gebeld en in welke rol.

Moet ik alternatieven voor mijn leveranciers zoeken?

De continuïteit van uw onderneming is ook afhankelijk van de levering van grondstoffen, zoals meststoffen, dieren en veevoer. Het is goed om na te gaan of deze voldoende beschikbaar zijn en blijven als de crisis wereldwijd aanhoudt. Het is wellicht zinvol om van kritische grondstoffen een grotere voorraad aan te leggen om bij een tekort daaraan voldoende tijd te hebben om te zoeken naar een alternatief of om geleidelijk over te schakelen, bijvoorbeeld bij rantsoenen.

Liquiditeit/vermogensbehoefte

Mijn bank biedt uitstel van aflossing aan vanwege de corona. Moet ik hier gebruik van maken?

Elke lening kent de mogelijkheid van extra aflossing. Ons advies is deze uitstel van betaling sowieso aan te vragen en te accepteren.

Mijn afnemer vraagt of er een week later betaald mag worden. Kan dat zomaar?

Er zijn uiteraard afspraken gemaakt over de betalingstermijn. In contracten/afnameovereenkomsten zijn vaak betalingstermijnen opgenomen. Vanwege de crisis kunnen overal betalingsproblemen ontstaan.

Mijn aardappelen worden niet meer afgenomen. Kan ik mijn afnemer daarop aanspreken? Leidend hierbij zijn de afspraken die gemaakt zijn, maar er kan natuurlijk ook sprake zijn van overmacht. Het beste is om dit in goed overleg op te lossen. Na de Corona-crisis hebben we elkaar ook weer nodig en is het van belang dat alle partijen deze crisis goed doorkomen.

Mijn kritieke opbrengstprijis per 100 kg melk ligt op € 31 per 100 kg. Moet ik nog rekening houden met andere zaken?

De kritieke opbrengstprijis is meestal bepaald op basis van 2018 of 2019. De situatie dit jaar kan sterk veranderen. Denk stagnerende afzet van nuchtere kalveren, stijging van voerkosten omdat de levering van grondstoffen niet meer ongestoord kan plaatsvinden, extra leegstand of lagere prijzen en mogelijk betalen uw afnemers u later. Dat zijn stuk voor stuk zaken die een grote invloed hebben op uw liquiditeit en vermogensbehoefte van uw bedrijf.

Bezwaar en beroep

Gelden er verlengde bezwaartermijnen gedurende deze Coronacrisis?

Nee, de normale wettelijke termijnen zijn van toepassing.

RVO weigert een fysieke hoorzitting. Mag dat zomaar?

RVO gaat hiermee verder dan de voorschriften van het RIVM. Daarmee is deze aanpak mogelijk strijdig met een zorgvuldige behandeling van het bezwaar.

RVO biedt een telefonische hoorzitting aan in verband met thuiswerken. Wat moet ik doen?
Elke hoorzitting bij RVO begint met de mededeling dat de medewerker niet betrokken is geweest bij het bestreden besluit en dat een zorgvuldige heroverweging zal plaatsvinden. De praktijk blijkt weerbarstig te zijn.

Bij de telefonische hoorzitting zit er maar één jurist, die ook het verslag moet typen. Er wordt geen opname gemaakt. Deze aanpak leidt tot minder zorgvuldige besluiten, zo is onze ervaring. Dit ondanks dat we eerst de hoorzitting doen, dan het verslag opvragen, vervolgens dit verslag aanvullen en de pleitnota overleggen. Hiermee ligt deugdelijk vast wat er besproken is. Het thuiswerken door RVO komt de zorgvuldigheid nog niet ten goede. Kortom: als er sprake is van een telefonische hoorzitting bouw dan extra waarborgen in dat de besproken punten ook daadwerkelijk ter kennis van de jurist gekomen zijn.

Regelingen

Mijn contractgever laat de stallen blijven leegstaan. Mag dat zomaar?

Dat is afhankelijk van de afspraken die er liggen met uw contractgever. Veel contracten bevatten bepalingen over een vergoeding bij leegstand. Als het contract daar niets over regelt, dan is overleg de eerst aangewezen optie.

Onze bed- en breakfast ligt helemaal stil. Kan ik gebruik maken van de TOGS-regeling?

De zogeheten TOGS is speciaal voor ondernemers in sectoren die direct getroffen zijn door de kabinetsmaatregelen om het coronavirus in te dammen. Voldoe je aan de voorwaarden? Dan krijg je eenmalig 4.000 euro, belastingvrij en naar eigen inzicht te besteden.

De tegemoetkoming is bedoeld voor bedrijven, (met en zonder personeel), die schade lijden door noodgedwongen sluiting, de inperking van bijeenkomsten en/of het negatieve reisadvies. Je komt in aanmerking als de hoofdactiviteit van je onderneming overeenkomt met een van de in de regeling benoemde SBI-codes, maar er zijn meer voorwaarden. Voor bedrijven waarvan bed- en breakfast geen hoofdactiviteit is, valt een beroep op redelijkheid en billijkheid te overwegen, afhankelijk van de feiten en omstandigheden.

Het bedrijfsresultaat staat sterk onder druk door stijgende kosten. Ik ben bang dat ik een medewerker moet ontslaan. Kan ik gebruik maken van de NOW-regeling?

Met de Tijdelijke Noodmaatregel Overbrugging Werkgelegenheid (NOW) wil de overheid voorkomen dat werknemers hun baan en inkomen kwijtraken door de coronacrisis. De NOW-regeling is gekoppeld aan omzet en niet aan teruglopend bedrijfsresultaat door stijgende kosten. Werkgevers die structureel omzetverlies hebben en voldoen aan de voorwaarden, kunnen met de NOW een tegemoetkoming in de loonkosten krijgen. Doel is zoveel mogelijk werknemers aan het werk houden. Ook oproepkrachten, uitzendwerkers en payrollmedewerkers vallen onder de NOW.

Deze regeling is voor ondernemers met personeel die verwachten dat ze minimaal 20% minder omzet draaien over een periode van 3 maanden.

Een kalverhouder met personeel die over een langere periode leegstaat, zou mogelijk op basis van de lagere omzet van deze regeling gebruik kunnen maken.

Ik wil graag langer uitstel van betaling van belastingen. Kan dat?

De huidige voorziening geldt tot 29 juni. Wanneer deze termijn niet lang genoeg is, biedt de huidige tegemoetkoming onvoldoende soulaas. Er zal dan een aanvullend verzoek om uitstel van betaling bij de belastingdienst ingediend moeten worden.